

УКРАЇНСЬКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ

Навчально-науковий інститут педагогіки, психології, менеджменту та освіти дорослих УПА

Кафедра економіки та менеджменту

СИЛАБУС

ЛОГІКА, МЕТОДОЛОГІЯ ТА ЕТИКА НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Харків 2023

Кафедра	Кафедра <u>Економіки та менеджменту</u> Department of Economics and Management http://econmgmt.uipa.edu.ua/
Назва навчальної дисципліни	«Логіка, методологія та етика наукового дослідження» ««Logic, methodology, and ethics of scientific research» Навчальна дисципліна викладається українською мовою
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Викладач	Кандидат економічних наук, доцент Шелест Олексій Леонідович (лекції, практичні заняття, екзамен) профайл викладача: https://scholar.google.com.ua/citations?user=UT7egBUAAAAJ&hl=uk ; https://orcid.org/0000-0001-8397-9397 ; контактний телефон: +38-066-200-09-40; електронна пошта: ashelest1973@gmail.com
Сторінка дисципліни в системі дистанційної освіти УПА	https://do.uipa.edu.ua/course/view.php?id=4716
Консультації	Он-лайн консультації: Усі запитання можна надсилати на електронну пошту – ashelest1973@gmail.com з темою листа «Питання з дисципліни «Логіка, методологія та етика наукового дослідження»

1. Коротка анотація до курсу

В рамках курсу «Логіка, методологія та етика наукового дослідження» розглядаються питання світоглядних проблем сучасної науки, ключові методологічні питання науки, виокремлення глобальних тенденцій у трансформації наукової картини світу та визначення провідних функцій науки в житті суспільства. Здобувачі освіти зможуть виокремити ціннісні й етичні засади наукової діяльності та принципи формування професійної етики вченого. Шляхом порівняльного аналізу критеріїв науковості аспіранти зможуть досягти розуміння ролі науки в розвитку суспільства, набудуть здатності кваліфікувати напрями власних дослідницьких проєктів у контексті розвитку науки. Окрема увага приділятиметься навичкам ведення міждисциплінарного діалогу на засадах науковості та толерантності, умінню формулювати переконливі аргументи на підтвердження наукових гіпотез.

Основними цілями курсу «Логіка, методологія та етика наукового дослідження» є:

1. Формування у здобувачів комплексного розуміння питань сутності процесу пізнання, його специфіки та діалектичних і логічних основ.
2. Формування навичок володіння інструментами організації процесу наукового дослідження, застосування теоретичних та емпіричних методів дослідження, планування науково-дослідних робіт.
3. Формування фундаментальних знань щодо змісту та сутності логіки, методології та методики наукових досліджень.
4. Формування вмінь аналізу основних рівнів, форм та методів наукових досліджень.
5. Розвиток практичних навичок впровадження на практиці методів наукових досліджень.
6. Розвиток навичок щодо методики здійснення науково-дослідницької діяльності.

Вивчення навчальної дисципліни «Логіка, методологія та етика наукового дослідження» сприяє здобуттю таких компетенцій:

ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках.

СК02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, опрацьовувати наукову літературу з управління та адміністрування та ефективно використовувати нову інформацію з різних джерел.

2. Мета та завдання (цілі) курсу

Мета навчальної дисципліни «Логіка, методологія та етика наукового дослідження» – формування комплексу теоретичних знань і практичних навичок щодо процесу наукового пізнання, формування знань з рівнів та методів наукового дослідження, його організації, оформлення і впровадження результатів наукових досліджень, оцінки їхньої ефективності з урахуванням етичних принципів ученого.

Завданням навчальної дисципліни «Логіка, методологія та етика наукового дослідження» є теоретична та практична підготовка здобувачів з питань:

- засвоєння знань щодо видів науково-дослідних робіт та характеристики наукової діяльності;
- оволодіння законами і категоріями формальної логіки та логічними формами мислення;
- опанування чіткими уявленнями щодо методологічних принципів і методів наукового дослідження;
- застосування методологічних підходів і логічних закономірностей у ході здійснення наукового пошуку;
- аналізу особливостей сучасного розвитку науки, основних концепцій та сутності сучасного стилю наукового пізнання;
- здійснення методики наукових досліджень;
- здійснення вибору теми дослідження, вивчення джерельної бази дослідження;
- орієнтації у структурі наукового дослідження, технології впровадження його результатів, а також основних вимогах до оформлення наукового дослідження та критеріях рецензування і оприлюднення результатів наукового дослідження.

3. Формат навчальної дисципліни - змішаний (blended) – атестований курс, що має супровід в системі дистанційної освіти.

4. Результати навчання

РН05. Глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці.

РН06. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження з менеджменту та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми; складати пропозиції щодо фінансування досліджень та/або проектів.

РН07. Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.

5. Обсяг курсу

Види навчальних занять	Кількість годин (кредитів)	Форми поточного та підсумкового контролю
Лекції	10/10	Бліц-опитування, тестування
Практичні заняття	14/2	Ситуаційні завдання, диспути, брейнсторм, case method, опитування
Самостійна робота	66/78	Реферати, есе, тестування, самостійні завдання
Всього	90 (3,0 кредити)	Підсумковий контроль: екзамен

6. Ознаки навчальної дисципліни:

Навчальний рік	Курс (рік навчання)	Семестр	Спеціальність (спеціалізація), освітня програма (за необхідністю)	Нормативна / вибіркова
2023/2024	2	3 (осінь), 4 (весна)	073 Менеджмент	нормативна (Н)

7. Пререквізити – Академічне письмо, Філософія науки.

8. Постреквізити – Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях, Педагогічні технології в закладах вищої освіти, Асистентська практика.

9. Технічне й програмне забезпечення та/або обладнання – презентації PowerPoint, ноутбук, проектор, оболонка Moodle для роботи в системі дистанційного навчання, Telegram, Viber, Google Form, Gmail, You Tube.

10. Політики курсу.

1. Положення про академічну доброчесність в УПА.
2. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в УПА.
3. Положення про академічну доброчесність при виконанні письмових робіт здобувачами освіти УПА.
4. Порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти УПА.

11. Календарно-тематичний план (схема) навчальної дисципліни

№ тижня	Вид і номер заняття	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	К-ть годин денна форма	К-ть годин заочна форма
Змістовий модуль № 1. Основи логіки, методології та етики наукових досліджень				
1	Лекція 1	Тема 1. Концептуальні основи наукового пізнання. Наукова діяльність в Україні.	1	1
	Практичне заняття 1	Виконання ситуаційних та практичних завдань	2	
	Самостійна робота 1	Опрацювання лекційного матеріалу та літературних джерел, законодавчої бази при підготовці до лекційних та практичних занять	11	13
2	Лекція 2	Тема 2. Наукове дослідження та методика його виконання в економіці	1	1
	Практичне заняття 2	Виконання ситуаційних та практичних завдань	2	
	Самостійна робота 2	Опрацювання лекційного матеріалу та літературних джерел, законодавчої бази при підготовці до лекційних та практичних занять	11	13
3	Лекція 3	Тема 3. Технологія дослідницької роботи та методологія наукового дослідження. Інформаційне забезпечення наукового дослідження.	2	2
	Практичне заняття 3	Виконання ситуаційних та практичних завдань	2	1
	Самостійна робота 3	Опрацювання лекційного матеріалу та літературних джерел, законодавчої бази при підготовці до лекційних та практичних занять	11	13
4	Лекція 4	Тема 4. Рівні та методи наукового дослідження.	2	2
	Практичне заняття 4	Виконання ситуаційних та практичних завдань	2	
	Самостійна робота 4	Опрацювання лекційного матеріалу та літературних джерел, законодавчої бази при підготовці до лекційних та практичних занять	11	13
Всього за змістовий модуль 1 – 58/59 год. (лекцій – 6/6 год., ПЗ – 8/1 год., СР – 44/52 год.)				
Змістовий модуль № 2. Методика проведення наукового дослідження				
5	Лекція 5	Тема 5. Ефективність науково-дослідних робіт. Організація науково-дослідної роботи аспірантів. Етика наукових досліджень.	2	2
	Практичне заняття 5	Виконання ситуаційних та практичних завдань	2	
	Самостійна робота 5	Опрацювання лекційного матеріалу та літературних джерел, законодавчої бази при підготовці до лекційних та практичних занять	11	13
6	Лекція 6	Тема 6. Підготовка і презентація результатів наукового дослідження	2	2

№ тижня	Вид і номер занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	К-ть годин денна форма	К-ть годин заочна форма
	Практичне заняття 6	Виконання ситуаційних та практичних завдань	2	1
	Практичне заняття 7	Виконання ситуаційних та практичних завдань	2	
	Самостійна робота 6	Опрацювання лекційного матеріалу та літературних джерел, законодавчої бази при підготовці до лекційних та практичних занять	11	13
Всього за змістовий модуль 2 – 32/31 год. (лекцій – 4/4 год., ПЗ – 6/1 год., СР – 22/26 год.)				
Всього з навчальної дисципліни – 90 год. (лекцій – 10/10 год., ПЗ – 14/2 год., СР – 66/78 год.)				

12. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання:

Навчальна дисципліна оцінюється за 100-бальною шкалою. Робота здобувача впродовж семестру/екзамен – 73/27.

Шкала оцінювання з навчальної дисципліни

№	Види робіт здобувача	Оцінка
1.	Робота на лекціях	0-5
2.	Виконання практичних завдань	0-38
3.	Виконання тестових завдань	0-10
4.	Виконання завдань до самостійної роботи	0-20
5.	Екзамен	0-27
Всього за навчальну дисципліну		0-100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Підсумкова оцінка	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (екзамен)	Оцінка за національною шкалою (залік)
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	незараховано
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Умови допуску до підсумкового контролю:

1. Відпрацювання усіх практичних занять на рівні не нижче, ніж 25 балів з 30 можливих;
2. Оцінка за тестові завдання не менше, ніж 5 балів з 10 можливих;
3. Виконання завдань до самостійної роботи на рівні, не нижче, ніж 10 балів з 20 можливих;
4. Робота здобувача впродовж семестру оцінено не менше, ніж на 40 балів.

13. Питання до екзамену

1. Предмет і сутність науки. Її головна функція. Особливості сучасних проявів науки в житті суспільства.
2. Суттєві ознаки науки, їх зміст та співвідношення. Класифікація наук.
3. Сутність знання, пізнання та його види.
4. Сутність поняття «наука». Мета науки. Основні завдання науки. Роль науки.
5. Класифікація наук. Сфери застосування класифікації наук.
6. Економічна наука як динамічна система.
7. Організація наукової діяльності в Україні.
8. Підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів.
9. Ступені вищої освіти. Наукові ступені. Вчені звання. Вищі академічні звання.
10. Наукова діяльність, її види та форми. Форми організації та управління наукою в Україні
11. Науково-технічний потенціал України.

12. Наукове дослідження як основна форма наукової діяльності.
13. Етапи наукового дослідження.
14. Тема дослідження. Постановка мети дослідження.
15. Формулювання завдань дослідження.
16. Взаємозв'язок проблеми, мети, об'єкта, предмета і назви теми наукового дослідження.
17. Поняття методології наукового дослідження.
18. Логіка пізнавального пошуку в науковому дослідженні та загальнонаукові принципи дослідження.
19. Технологія дослідницької роботи та елементи наукової аргументації.
20. Поняття методу, методології, логіки та методики наукових досліджень.
21. Завдання і функції методології та логіки наукових досліджень.
22. Основні форми та рівні методології наукових досліджень.
23. Сутність природничої та гуманітарної методології наукових досліджень.
24. Загальні особливості логічних норм та вимог; їх евристичне значення в науковому пізнанні.
25. Складові методу наукового пізнання. Класифікація методів наукового пізнання.
26. Метод, методологія та методика наукового дослідження; їх співвідношення.
27. Розробка робочої гіпотези.
28. Докази у наукових дослідженнях.
29. Вирішальна роль логіки в теоретичному науковому пізнанні.
30. Логічна оцінка основних форм теоретичного пізнання.
31. Особливості концептуального рівня сучасної науки.
32. Співвідношення логіки та інтуїції.
33. Поняття рівнів наукового пізнання та логічні підстави їх виділення.
34. Загальні особливості емпіричного наукового пізнання. Поняття наукового факту.
35. Роль інформації в наукових дослідженнях.
36. Документальні джерела наукової інформації.
37. Особливості пошуку, систематизації та використання інтернет-інформації.
38. Етапи роботи з науковою літературою в бібліотеці.
39. Складання бібліографії.
40. Запис прочитаного. Анотація. Виписки. Конспект.
41. Науковий огляд.
42. Рівні наукового дослідження.
43. Загальнонаукові методи дослідження.

44. Конкретно-наукові методи дослідження.
45. Комплексні дослідження.
46. Методи експертних оцінок.
47. Результати НДР: загальна характеристика.
48. Ефективність НДР: поняття та вимірювання.
49. Вимірювання ефективності роботи вченого та наукових колективів.
50. Організація науково-дослідної роботи аспірантів та правила оформлення дисертаційних робіт.
51. Рецензування науково-дослідних робіт.
52. Моральна відповідальність ученого.
53. Форми представлення результатів досліджень.
54. Характеристика окремих форм презентації результатів наукових досліджень.
55. Профіль науковця як інструмент презентації результатів наукових досліджень.

14. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна (базова) література

1. Бабайлов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Харків : ФОП Бровін О. В., 2019. 150 с.
2. Бізюк А. В., Вовк О. В., Ткаченко В. П. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Харків : ХНУРЕ, 2019. 180 с.
3. Бруханський Р. Ф. Методологія наукових досліджень і викладання облікових дисциплін : навч.-метод. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 174 с.
4. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с.
5. Євтушенко М. Ю., Хижняк М. І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2019. 351 с.
6. Комар Ю. М., Попов О. І., Комар В. Ю. Основи наукових досліджень. навч. посібник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 182 с.
7. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень : навч. посібник / 2-ге вид., доп. і перероб. К. : Алерта, 2019. 492 с.
8. Ладанюк А.П., Власенко Л.О., Кишенько В.Д. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 352 с.
9. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.
10. Чорний І. В., Перцева В. А. Голопич І. М. Методологія дисертаційного дослідження. Мовні особливості наукового

стилю: навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2019. 272 с.

Додаткова (допоміжна) література

1. Боженко О., Корян Ю., Федорець М. Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах : методичні рекомендації Київ: УБА. 2018. 117 с.
2. Вараксіна Н. Сучасні системи керування бібліографією— інструмент для наукових досліджень. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2019. Вип. 51. С. 213-224. URL: <https://core.ac.uk/download/8892891.pdf>.
3. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. [Чинний від 2016-07-01]. Вид. офіц. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 16 с. (Інформація та документація).
4. Ліпич Л. Г., Бортнік С. М., Волинець І. Г. Методологія та організація наукових досліджень (галузі знань: 05 – соціальні та поведінкові науки, 07 – управління та адміністрування) : навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 220 с.
5. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін.; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
6. Надикто В. Т. Основи наукових досліджень : підручник. Стереотипне вид. Херсон : Олді-Плюс, 2019. 268 с.
7. Бліхар В. Організація наукових досліджень у сфері менеджменту та безпеки організації : підручник. Хмельницький : Вид-во ХУУП ім. Л. Юзькова, 2022. 443 с

Методичні джерела

1. Логіка, методологія та етика наукового дослідження: конспект лекцій для здоб. ОС «доктор філософії» денної та заочн. форм навч. спец. 073 Менеджмент / Укр. інж.-пед. акад. ; упоряд. : О. Л. Шелест. – Харків : УПА, 2023. – 92 с.
2. Логіка, методологія та етика наукового дослідження: метод. вказ. до проведення практичних занять для здоб. ОС «доктор філософії» денної та заочн. форм навч. спец. 073 Менеджмент / Укр. інж.-пед. акад. ; упоряд. : О. Л. Шелест. – Харків : УПА, 2023. – 33 с.
3. Логіка, методологія та етика наукового дослідження: метод. вказ. до виконання самостійної роботи для здоб. ОС «доктор філософії» денної та заочн. форм навч. спец. 073 Менеджмент / Укр. інж.-пед. акад. ; упоряд. : О. Л. Шелест. – Харків : УПА, 2023. – 22 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Дисципліна в системі дистанційної освіти УПА: <https://do.uipa.edu.ua/course/view.php?id=4716>.
2. Austin L. Hughes. The Folly of Scientism. <https://www.thenewatlantis.com/publications/the-folly-of-scientism>.

3. Щодо забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти. Лист Міністерства освіти і науки України. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/npa/5a1fe9d9b7112.pdf>.

4. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. Наказ Міністерства освіти і науки України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>

5. Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах(авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо). Лист Міністерства освіти і науки України. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/akredytatsiya/instrukt-list/1-11-8681-vid-15082018-rekomendatsii-shchodo-zapobigannya-akademichnomu-plagiatu.pdf>.

6. Технологія пошуку інформації засобами мережі Інтернет: основні способи пошуку інформації в Інтернеті. <https://disted.edu.vn.ua/courses/learn/3121>.

7. Про авторське право і суміжні права. Закон України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> 4.

8. Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір. Постанова Кабінету Міністрів України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1756-2001-%D0%BF#Text>.

9. Положення про академічну доброчесність в Українській інженерно-педагогічній академії https://drive.google.com/file/d/1nz6xQ5pDvgn4_PxXp7IQB9gi9OMGb7Q3/view.

10. Положення про академічну доброчесність при виконанні письмових робіт здобувачами вищої освіти Української інженерно-педагогічної академії <https://drive.google.com/file/d/11tfDOGqvRWweZpe4p1HWQtLCadRRYilf/view>.

11. Положення про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність в Українській інженерно-педагогічній академії https://drive.google.com/file/d/1ANYJnWF1VauyKs_iBti3GzEg_wcBAw1c/view.

Зміст силабусу відповідає робочій програмі навчальної дисципліни.

Завідувачка кафедри Вікторія ПРОХОРОВА